

samenkomsten waren zoo bijzonder goed; laat ook deze dag getuige zijn van veler voor de Hoogeschool onmisbare belangstelling en meelevende liefde.

## DE DOOFPOT.

Een lezer schreef ons, d.d. 19 Nov. '45, nooit meer iets gehoord te hebben over het preeken van Ds Scheele (Kapelle-Biezeling) in de vrijgemaakte kerk te Axel en vroeg waarom deze zaak in den doofpot gegaan zou zijn. Het antwoord kan men vinden in het voorwoord van de brochure „Eerste- of Tweedehandsch Gezag”. Daar staat, dat het onrecht in de synodocratische kerken tot zede geworden is. Men bedient geen recht, naar gelijke maatstaf, doch viert hartstochten. De gevallen waarin de één ongestraft doet wat in een ander als schorsingswaardig aangemerkt is, zijn sinds het oogenblik waarop onze lezer (V. te K.) schreef, vermenigvuldigd.

## NIEUWE ALTEVEERSCHES SUGGESTIE.

Op verzoek van lezers een enkel woord over de jongste uittaling van Ds Boersma, synodocratisch predikant in Alteveer. Ik doe dat voor dezen keer, hoewel onder opmerking, dat het niet aangaat, altijd te reageren op wat deze dominee zegt. Hij maakt er een hobby van oude knipsels van artikelen van mijn hand te publiceren, te doen alsof ze slaan op de huidige situatie, wat het geval doorgaans niet is, en dan met volkomen verwaarloozing zoowel van het punt-in-kwestie als van hetgeen ik heden ter zake opmerk, zulke knipsels op de tafel der kerk-menschen te leggen. De synodocratische pers, altijd er op uit de punten-in-kwestie te verdoezelen, is er tuk op. Verstandige lezers hebben intusschen allang ontdekt, dat er nog nooit één citaat van mij is aangehaald, waaruit zou blijken, dat ik vroeger de binding (met effect nog wel van tucht) aan de p.m. 16 zinnestjes van 1942 heb verdedigd. Eveneens ontdekten zij, dat uit Alteveer nimmer is doorgegeven mijn uitspraak over de lichtzinnigheid van het spreken van onderstelde wedergeboorte; toch stamde deze uitspraak uit de periode, waaruit Ds B. citeert, en was ze in brochures van den kerkstrijd naar voren gehaald.

De jongste suggestie uit Alteveer komt in de publicatie van een uittaling van mij, die het afkeurt, dat de Chr. Geref. Kerk destijds niet eens prater wilde met de Geref. Kerken over hetgeen scheidde. Ds B. verzuimt er bij te vertellen, dat dit geschreven werd over een vermijden van alle contact; dat ik het was, die ter synode pleitte voor schriftelijk contact met de Chr. Geref. Kerk, hetgeen de Ridderbos-groep niet wilde (of niet durfde); dat van de Chr. Geref. Kerk niemand ooit ons geschorst heeft, hetgeen bij Ds Boersma's pers- en gebedscommunanten wel het geval is; en dat ook ik het was, die te Groningen bepleitte, contact te nemen met Chr. Geref. Kerk (op elke door haar gewenschte manier) en zelfs met de synodocraten, maar met hen dan voorshands schriftelijk en publiek. We zullen nu eens zien of de Ridderbos-groep ditmaal wel wil of durft. En Ds B. moest maar liever eens afwachten, eer hij verder grootmeester blijkt in het verdoezelen van tertia comparationis.

## AANVULLING LIJST „PREEKCONSENT”.

In aansluiting aan onze lijst in het nummer van 18 Mei van „de Reformatie” even het volgende:

Op 11 April '46 werd den heer H. J. de Vries, Zuidhorn (Gr.), A 191, door de classisale vergadering van Groningen preekconsent verleend, na een onderzoek, dat geheel conform de genomen Synode-beslissing is. (v.g. verslag van de classisvergadering „Geref. Kerkblad” 18-5-46).

## GARNIZOEN AMERSFOORT.

De synode van de Geref. Kerken (onderh. art. 31 K.O.) heeft de garnizoenskerken opgewekt al het mogelijke te doen om met onze jongens, die in militairen dienst zijn opgeroepen, in contact te komen en te blijven.

Om hieraan te kunnen voldoen verzoekt de kerkeraad v. d. Geref. Kerk (art. 31 K.O.) te Amersfoort ALLE kerkeraden van de vrijgemaakte kerken de militaire adressen van hun jongens, die in garnizoen te Amersfoort liggen, te willen medeelen aan: D. K. W. LABREE, Bernulfusstr. 41, Amersfoort.

## RECHTERLIJKE BESLISSING.

Naar wij vernemen heeft het gerechtshof Arnhem den in zake het beheer der kerkelijke goederen van synodocratische zijde te Enschede gestelden eisch afgewezen.

## „DE TOON”.

Ds Franke besluit zijn reeks artikelen in Gereformerd Kerkblad R'dam over de vervangingsformule aldus:

Van synodocratische zijde wordt meer dan eens gezegd: zit nu niet te schrijven en te schimpen doch zeg nu eens zakelijk wat u tegen den dogmatischen inhoud van deze verklaring van 1946 hebt. — Welnu, ondergetekende heeft in deze artikelen een serieuze poging gedaan de uitspraak, gelijk ze daar ligt, te ontleden en aan de Schrift en Belijdenis te toetsen. En meerderen hebben dat gedaan. Week aan week geeft „De Reformatie” argumenten en andere bladen eveneens. Gaat men nu op die argumenten in? Tot op heden niet. Men klaagt van synodocratische zijde maar over den toon. Ach die toon! De toon dient daar als bliksemafleider. Dat is het droevige; het vruchteloze van het debat. In verschillende bladen van onzen kant is er b.v. op gewezen, dat de in de uitspraak van '46 aangevoerde teksten niets bewijzen. Maar tot op heden zwijgt men aan synodocratische zijde in alle talen over die teksten. Is dat zwakheid? De onmacht om een niet te verdedigen zaak overleed te houden? Lezer en lezeres, oordeelt u zelf maar.

## NAAR KAMPEN!

Elders in dit nummer vinden onze lezers een oproep inzake inauguratie prof. Veenhof. We kunnen daaraan toevoegen, dat een predikantenvergadering wordt gehouden aan den avond van den dag der inauguratie en tevens den volgende dag. Laat onze predikanten zich vrijmaken zooveel zij kunnen; de kerkeraden zullen hen gaarne deputeeren naar de inauguratie, en zoo wordt er weinig tijd verloren.

## RONDOM DE BESLISSINGEN ONZER SYNODE.

Over het besluit, volgens hetwelk de „verklaring van 1905” niet meer door de kerken voor haar rekening genomen wordt, schrijft Ds B. A. Bos in Kerkblad Den Haag en omstreken:

De Synode heeft deze beslissing genomen geheel los van een eventuele poging om in gesprek te komen met onze Christel. Gereformeerde broeders. Ze was er zich van bewust dat van zulk eventueel mogelijk gesprek een dergelijke beslissing niet mocht worden afhankelijk gesteld, en al zou er nooit van eenige samenspreking sprake kunnen zijn tusschen ons en de Chr. Gereformeerden, dan zou toch dit besluit moeten zijn genomen. Maar achteraf mogen we met groote dankbaarheid constateren, dat met het nemen van deze beslissing ook een der onoverkomelijke bezwaren tot samenspreking, die er bij onze Chr. Geref. Broeders bestonden, is weggenomen.

Er was groote eenparigheid op de Synode. Met algemeene stemmen is dit besluit genomen. Niet alsof het zoo gemakkelijk is geweest. De besprekingen hebben zich over twee dagen uitgestrekt. De wijze van formulering was niet eenvoudig, maar in de zaak waren allen het eens.

Wij zijn nu van 1905 af, en ook van 1942. Heel de uitsprakenreeks van 1942, dat maakwerk, dat alleen is geleverd, omdat men de diplomatie der heeren van de V.U. niet wilde verloochenen, heeft thans opgehouden voor ons iets te betekenen. Wij zijn weer onbelast gereformeerd, kunnen de theologische wetenschap haar volle ontwikkeling laten, en weten dat, indien er dwaling mocht opkomen, wij met hetgeen reeds confessioneel vastgelegd is, haar ter dege kunnen signaleren en veroordeelen.

K. S.

## UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

### „WAT BEZIET ZE?”

De Barthiaansche theologen, die onlangs tot de Partij van den Arbeid overgingen, gaven van hun meening rekenschap in een brochure, die zij zelf hadden voorzien van den sprekenden titel: „Wat beziet ze?”

Dezelfde vraag, alleen maar niet door de betrokkenen zelf gesteld zou den titel mogen vormen van een geschrift, dat op naam van ds H. v. d. Brink, missionair predikant te Makassar, maar gefinancierd door vele anderen, bij de uitgeverij Kirchner te Amsterdam verscheen onder den titel: „Een Eisch van Recht”, April 1946. Het boekje, 83 bl., ruim gedrukt, gaat over de „brandende kwestie” van wat men ten onrechte noemt „Indonesië”. Ondertitel is: „De koloniale verhouding als vraagstuk getoetst”.

Dat de keuze van dien ondertitel gerechtvaardigd is uit den inhoud, zou ik niet durven zeggen. Maar een beoordeeling ligt niet in mijn voornemen. Alleen maar de publieke vraag: „wat beziet ze?” Ik kan ze ook zóó stellen: „zijn ze daar ginds — d.w.z. onder de promotoren van dit geschrift — de kluts nu helemaal kwijt?”

Wie de promotoren zijn? Allereerst de auteur natuurlijk. Dan dr J. H. Bavinck, zendingshoogleraar, heusch mede in staat tot het uitwerpen van collega's en zoo vanwege theologische meeningen, die men na de uitwerping vervangt door een andere. O zoo precies met de preciezen. Maar voorts — enfin, dat komt straks wel. En vervolgens: dr F. L. Bakker (Djokja.), ds P. H. van Eijk (Solo),

ds W. Fijn van Draat (Bandoeng), ds R. C. Harder (Wageningen) ds A. G. Honig (Wonosobo), ds F. Jonkhof (Malang), ds D. C. Mulder (Djokja), ds C. v. Nes (Magelang), ds R. W. Popma (Magelang), mev. J. C. Schreuder (Zendelingen inheemse vrouwen), ds Soedarno (Poerbolingo), ds J. Verkuy (Batavia), ds J. M. Vlijm (Poerworedjo), ds H. A. Wiersinga (Leiden). Dr Bavinck geeft een goedkeurend woord ter inleiding; de anderen verklaren met een „wij stemmen in.....”, dat ze in groote lijnen er van harte mee eens zijn. Enkele zendingspredikanten — zoo lezen we verder — brachten een bedrag bijeen, om een exemplaar „aan al onze Gereformeerde predikanten” te kunnen toezenden. Het is dus een grootscheepsche actie; we hebben hier niet maar een vlugschrift, waarin zich zoo ereis iemand vergaloppeert. We hebben hier de zendingsmensen der synodocratische kerken bijeen, belevens enkele uitwerpers-experts.

Natuurlijk staan er in dit boekje heel wat goede dingen, zoo b.v. dat het „uitkafferen” van inlanders maar een slecht bedrijf, en het exploiteeren van hen maar zonde is. En heel veel andere dingen meer, die ik als jongetje van nauwelijks tien al van den Kamper Knapenverenigingsleider hoorde. En — want wij bedoelen niets denigtrekends — ook heel veel andere nuttige en serieuze dingen.

Maar een eenigszins volledige behandeling van „de koloniale verhouding als vraagstuk” ontbreekt.

En — want hier begint pas ons bloed in beweging te komen — in de groote kwesties van revolutionair dan wel anti-revolutionair is het boekje heelemaal mis. Niet voor niets hebben wij tegenover den heer Schouten onlangs opgemerkt, dat het er maar raar gaat uit zien voor de A. R. partij juist bij de lieden, die tot nu toe graag vooraan daar stonden en in de kerk zoo'n beetje den grand seigneur uithingen in hun hoogkerkelijke kruistochten tegen de als hoogkerkelijkheid door hen aangeziene principiele verdediging der goederen, waarbij de heer Schouten met ons groot geworden is.

We wijzen op enkele punten.

Daar is vooreerst de verbluffende redeneering, die de revolutie principieel gelijk geeft, zoodra ze maar succesvol misbruik weet te maken van de verlegenheid der wettige overheid. Het droeve revolutionair bedrijf der lieden die in Indië misbruik maakten van de oorlogsomstandigheden, wordt hier goedgepraat — zelfs met een bijbeltekst; en prof. Greijdanus moet voor de zooveelste maal dienst doen om den krommen handel der redeneering goed te praten. Weet u wel, waarom de eisch: „eerst herstel van het Nederlandsche gezag”, voordat men met de menschen van ginds gaat praten, niet met Romeinen 13 kan worden verdedigd? Tenminste volgens dit geschrift? Wel, omdat er in de overgangperiode (de Japanners verlagen, den Nederlanders nog niet terug) een „gezagsvacuüm” was, een periode, waarin het wettig gezag niet functioneerde kon. Er was op 15 Aug. 1945, toen ook de Japansche macht gevallen was, geen „exousia tetagmenè” (d.w.z. geen „gevestigde macht”, geen gezag, „dat een zekere vastigheid verkregen had”, — en kijk, prof. Greijdanus van Kampen dien we wel schorsen en zoo, maar toch ook graag weer gebruiken als we een of ander opvallend meeninkje van ons moeten aannemelijk maken, zegt immers zelf in zijn commentaar op Rom. 13:1, dat er, wil men de overheid eeren, dan ook een zekere „macht” moet zijn, die „een zekere vastigheid moet verkregen hebben” („tetagmenè”). En nu is de zaak voor elkaar: de Nederlandsche regering was niet bij de hand; het gezag, dat vastigheid verkregen had, was niet aanwezig, en dus moeten we Rom. 13 maar laten rusten, als wij de revolutionaire lieden zien grijpen naar de macht. Breng Sookarno, Sjahir en consorten maar gerust buiten het bereik van den bijbel, en buiten den actieradius van Romeinen 13.

Natuurlijk keert in felte dit goedpraten van een revolutie van het zuiverste water door voormalige anti-revolutionairen-naar-begrip een premie uit aan iedereen, die in tijden van verwarring den boel nog verder in de war schopt en zijn wettige overheid voor voldongen feiten plaatst. Vader en moeder zijn niet thuis? Dan mocht broertje Brutaal wel den haas gaan spelen. Als Mussert nu eens geslaagd was in de dagen van den Duitschen aftocht? Er was toen op korten afstand geen gezicht op een „geordende” macht met zekere „vastigheden”. Hij had dus wel mogen beginnen? En zou in dat geval vandaag van al die heeren een brevet gekregen hebben van geenszins naar Romeinen 13 te beoordeelen en te straffen?

Waar gaan we toch heen?

Het is toch immers niet waar, dat er in Indië destijds vast gezag was? Het oorlogsreglement liet zien, waar het zijn „vastigheid” bezittend gezag te dien tijd zetelde. Het was in Londen. Het was er, zeer ter dege.

Maar met zulke redeneeringen als hier ten beste

worden g  
werkt de  
Maar  
den suc  
dingen te

De z  
haling v  
vraag, of  
Oosten s  
moreele  
sociale  
op deze  
kennen

Voorz  
zending  
dit Woer  
menschen  
nomische  
antwoor  
vraag zel  
af, indier  
standi  
palen en  
„geheel  
veeren.

Het bl  
te verkon  
wegen op  
Maar  
de concre  
viezen, sy  
met het

Het is  
zoo iets  
Daar is  
king inza  
Doch e  
Geheel

„Trouw”  
de „Indie  
king ont  
binden m  
evange  
Ds H. v.  
Bavinck  
de revolut  
len, maar  
bij de Pro  
Christeng  
„een zich  
’t waar is  
te onthou  
ons? Zou  
„volledig”  
als dit z  
tie, die  
’t Valt n  
teeren va  
zegt volg  
spreking  
het tensa  
dan ke  
meer een  
die geheel  
over gez  
Wurth de  
veilig in  
die onwe  
classis De  
eens zich  
mogen, h  
wordt he  
in dit ge  
ning v  
Gods ge  
hier heel  
in de ver

ons dan  
„niet in d  
van het g  
het gez  
woorden:  
alleen te s  
is; stuur  
formulier  
en laat d  
gische se  
revolutie  
op, neem  
dat geen  
kwestie is  
dan deze  
kinderen  
doen hou  
Haagsche  
reng den  
propen la  
een boekje  
van Barke